

BELEIDSPLAN 2024-2028

Utrecht, 7 april 2024.

Colofon

Eindredactie: Theo Briggeman & Gerard Nijssen

Secretaris: Gerard Nijssen

Email: secretaris@knnv.nl

Foto voorzijde: Bruin Zandoogje. Fotograaf: Tom van Wanum

Bureau Natuurvereniging KNNV

Postbus 310

3700 AH Zeist

E-mail: bureau@knnv.nl

Telefoon: 06-83 50 46 11

Website: www.knnv.nl

Inleiding

De Natuurvereniging KNNV, opgericht in 1901, bestaat anno 2024 uit 47 afdelingen met zelfstandige rechtspersoonlijkheid en een landelijke organisatie met een eigen bestuur, commissies en werkgroepen. De landelijke organisatie wordt ondersteund door enkele betaalde medewerkers. Het allergrootste deel van het werk in onze vereniging wordt verricht door vrijwilligers. Hun aantal, hun beschikbare tijd, interesses en kennis zijn veelal bepalend voor de activiteiten die plaatsvinden.

De landelijke organisatie faciliteert de afdelingen, onderhoudt contacten met andere landelijke organisaties, ontwikkelt landelijk beleid en voert dat uit.

Het voorliggende plan schetst de plannen van het landelijk bestuur voor de periode 2024-2028. Het plan is ambitieus maar die ambitie is noodzakelijk om de idealen die de Vertegenwoordigende Vergadering in 2021 vaststelde op termijn te kunnen realiseren:

- Iedere Nederlander waardeert de natuur
- Alle natuurorganisaties werken samen
- De biodiversiteit in Nederland verbetert

In januari 2024 is een concept van het voorliggende beleidsplan, samen met een uitwerking voor het jaar 2024 (het Jaarplan 2024), toegezonden aan de Beleidsraad. Op 13 februari zijn beide stukken besproken in de Beleidsraad. Vervolgens is het bijgesteld door het bestuur en wordt het nu ter bespreking voorgelegd aan de VV op 20 april 2024.

Elk jaar zal in een jaarplan het beleidsplan verder worden uitgewerkt.

De situatie anno 2024

Anno 2024 bevindt de Natuurvereniging KNNV zich in een situatie waarin zij zich op een bescheiden wijze in de wereld van de natuur en landschapsbescherming presenteert. Was de KNNV ooit een toonaangevende natuurorganisatie, die zich volop in het maatschappelijke debat manifesteerde en met veel gezag natuuronderzoeken verrichtte, tegenwoordig is die situatie sterk veranderd. De KNNV is een bescheiden, in beperkte mate zichtbare organisatie.

Van de 8000 leden is nog geen 1 procent jeugdlid. Van de 50 afdelingen zijn enkele afdelingen opgehouden te bestaan. Tussen de afdelingen bestaan onderling grote verschillen, zowel in omvang als in activiteiten. Uit een verkennend onderzoek in 2023 is gebleken dat veel afdelingen zich niet tot nauwelijks met natuuronderzoek en natuurbescherming bezig houden, en zich vooral op natuurbeleving en excursies concentreren. Daar staat tegenover dat andere afdelingen juist veel en vaak gedegen onderzoek verrichten die voor het natuurbehoud zeer waardevol zijn en door terrein behorende organisaties vaak gebruikt worden voor hun terreinbeheer. Circa 15 afdelingen houden zich bovendien actief tot zeer actief met natuurbescherming bezig. Zo'n 250 werkgroepen houden zich met een scala aan natuurgerichte activiteiten bezig. De impact van die werkzaamheden is evenwel onbekend dan wel beperkt zichtbaar.

De landelijke organisatie, die voornamelijk uit contributies van de afdelingen wordt betaald, houdt zich naar vermogen met ondersteunende activiteiten voor de afdelingen bezig en probeert de KNNV naar buiten toe te representeren. Met ruwweg één formatieplaats geeft dat evenwel een beperkte armslag. Ook in organisatorische zin zijn er nog veel knelpunten op te lossen, zoals een slecht functionerend mailsysteem, matige communicatie met de afdelingen vice versa), een beperkte kwaliteit van de website, etc. etc.

Al met al is de zichtbaarheid en de impact van het werk van Natuurvereniging KNNV voor veel verbetering vatbaar.

De komende jaren gaan we daar met kracht verandering in aanbrengen. In dit beleidsplan wordt aangegeven op welke wijze dat zal gebeuren.

Doelen

De KNNV richt zich op:

1. Natuurbeleving
2. Natuurstudie
3. Natuurbescherming (inclusief natuurbeheer)
4. Natureducatie (voorlichting, cursussen en opleiding).

1. Natuurbeleving

Veel mensen zijn lid van Natuurvereniging KNNV om met elkaar op stap te gaan en te genieten van al het moois dat zij tijdens een excursie of lezing met elkaar zien en ervaren. Het gaat bij hen om het ervaren van natuur en op persoonlijk niveau meer over de natuur leren, vooral op het gebied van soortenkennis. Natuurvereniging KNNV is ook een belangrijke ontmoetingsplek van gelijkgestemden en draagt zo bij aan sociale cohesie. Uit natuurbeleving vloeit vaak een verdere interesse voor natuur voort en meer verdieping van activiteiten. In de breedte kunnen we constateren dat onze natuurbelevingsactiviteiten vooral een specifieke groep Nederlanders aanspreekt. De komende jaren willen we proberen een diverser publiek aan te spreken.

2. Natuurstudie

KNNV-afdelingen beschikken vaak over jarenlange ervaring en deskundigheid bij het monitoren en inventariseren van natuurgebieden. Zij doen dit veelal in werkgroepen die gespecialiseerd zijn in bijvoorbeeld vogels, planten, insecten (dagvlinders, nachtvlinders, libellen, bijen en hommels, kevers, etc.), zoogdieren (muizen, vleermuizen bijvoorbeeld), vissen, amfibieën en ecologie. In totaal kent de KNNV momenteel ruim 250 werkgroepen (zie ook de bijlage).

Voor sommige werkvelden zijn ook landelijke werkgroepen werkzaam, bijvoorbeeld op het gebied van orchideeën, mossen en insecten.

Op een aantal werkgebieden wordt nauw samengewerkt met soortorganisaties als Sovon, de Vlinderstichting, Vogelbescherming, Floron, de Zoogdierverseniging, Ravon en de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV). Een aantal afdelingen verricht soms al decennialang onderzoek ten behoeve van deze organisaties, zoals broedvogelonderzoeken en vlindermonitoring. Ook voor terrein behorende organisaties als Natuurmonumenten, provinciale landschappen en Staatsbosbeheer worden dergelijke onderzoeken met regelmaat uitgevoerd.

In toenemende mate worden voor gemeenten en andere overheidsorganisaties (RWS onder andere) onderzoeken verricht naar de effecten van ecologisch groenbeheer dan wel wordt er geadviseerd over de invoering van dit beheer.

Onderzoeksrapporten worden doorgaans aan opdrachtgevers uitgebracht. De onderzoeksdata uit deze rapporten worden vaak in de NDFF ingevoerd.

Veel werkgroepen inventariseren nog op een niet-systematische wijze, waarbij vaak gebruik gemaakt wordt van waarneming.nl. Dit geeft wel een indicatie voor hoe het met specifieke soorten gaat, maar de onderzoekswaarde is meestal lager dan wetenschappelijk gevalideerde methodes zoals BMP bij vogels of het Meetnet Vlinders.

Citizen science binnen Natuurvereniging KNNV richt zich op dit moment vooral op soortgroepen. De ecologische samenhang tussen de soortgroepen blijft daardoor onderbelicht. Tegelijkertijd zien we dat de milieudruk (stikstof, droogte, pesticiden et cetera) de drijvende kracht is achter de achteruitgang van de natuur.

We zien ook dat metingen die vooral door professionals gedaan worden, ver uit het zicht van burgers blijven. En niet altijd even fijnmazig zijn. Hier ligt een kans om ons ook te gaan richten op de onderliggende milieukwaliteit, in samenwerking met kennisorganisaties. Het doel is de resultaten van ons onderzoek te verspreiden onder de bevolking en de politiek.

3. Natuurbescherming

Een flink aantal afdelingen heeft een werkgroep die de handen uit de mouwen steekt en kleinschalig klussen oppakt zoals wilgen knotten, plaggen of maaien met de zeis. Ze vervullen een belangrijke aanvullende rol op het professionele natuurbeheer. En hebben bovendien ook een sociale rol voor de deelnemers. De facilitering hiervan gebeurt door de terrein beherende organisatie of het provinciale landschapsbeheer.

Daarnaast zijn sommige afdelingen actief om het lokale beleid te beïnvloeden. Door in te spreken in de gemeenteraad, zitting te nemen in een landinrichtingscommissie of door naar de rechter te stappen. De provinciale milieufederaties zijn hierbij de ondersteunende organisatie.

Als we uitzoomen zien we de komende jaren veel op de natuur en de inrichting van Nederland af komen. Denk aan de Omgevingswet, de Kaderrichtlijn Water, de energietransitie, de herinrichting van het landelijk gebied en de verdere verdichting en uitbreiding van dorpen en steden. De druk op de natuur blijft, als we niets doen, onverminderd hoog. Onder andere stikstof, droogte, klimaatverandering, versnippering, pesticiden en andere vervuiling en recreatiedruk moeten echt worden aangepakt om de kwaliteit van de natuur te behouden en te vergroten.

4. Natuureducatie

Veel afdelingen verzorgen voorlichtingsbijeenkomsten aan burgers die een beginnende belangstelling hebben voor de natuur en biedt in het verlengde daarvan verschillende soorten cursussen aan, bijvoorbeeld basiscursussen over vogels, planten of insecten. Daarnaast worden opleidingen en cursussen aan de eigen leden gegeven om hun kennis te verdiepen en te verbreden. Op dit moment zijn de cursussen vooral gericht op soortgroepen, met veel aandacht voor herkenning van soorten en minder voor ecologie. In de komende jaren willen daar meer aandacht aan geven en ook op die wijze meer verdiepend gaan werken.

Prioriteiten voor de komende vijf jaar zijn:

1. Vergroten van het aantal en de kwaliteit van onderzoeken en het beschermen van de biodiversiteit
2. Versterking organisatie en interne samenwerking
3. Aantrekken externe financiering
4. Vergroten bekendheid en relevantie
5. Vergroten aantal leden en participatie
6. Versterken externe samenwerking

1. Vergroten van het aantal en de kwaliteit van onderzoeken & het beschermen van de biodiversiteit.

Algemeen

Als Natuurvereniging KNNV voelen wij de urgentie om de bescherming van biodiversiteit, en alles wat daarmee samenhangt, hoge prioriteit te geven. Wij zijn dan ook officieel supporter van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. We zullen onze landelijke Natuurbeschermingscommissie nieuw leven inblazen en bevorderen dat in elk gewest natuurbeschermingsactiviteiten worden ontplooid. We streven er ook naar om in alle afdelingen tot het uitvoeren van inventarisaties en monitoringsactiviteiten te komen. Daarbij speelt de grootte en mogelijkheden van de afdelingen uiteraard een rol. Tot het onmogelijke is niemand gehouden. Door scholing en samenwerking met collega-afdelingen en regionale en landelijke partners is er veel mogelijk. De landelijke organisatie zal de afdelingen hierbij daar waar mogelijk ondersteunen.

De samenwerking met provinciale en landelijke natuurbeschermingsorganisaties zal worden geïntensiveerd.

Natuurvereniging KNNV zoekt primair samenwerking met overheidsinstanties om aan de voorkant van nieuwe overheidsplannen betrokken te worden bij voornemens die de natuur raken. Daarbij kan de KNNV gebruik maken van haar grote kennis van de natuur in de diverse regio's en de vele rapporten die afdelingen in de loop der tijd over de natuurwaarden in hun omgeving hebben gemaakt. De KNNV is mede om die reden bij uitstek een organisatie die gemeenten en provincies goed onderbouwde voorstellen kan doen om nieuwe

natuur te ontwikkelen en bestaande natuur te beschermen. De komende jaren zal de stikstofproblematiek, biodiversiteitsontwikkeling, Kaderrichtlijn Water en duurzaamheidsproblematiek (windmolenparken, grootschalige aanleg van tracés met buisleidingen, zonneparken etc.) veel inspanningen vragen.

Daar waar nodig zal Natuurvereniging KNNV de natuur in rechte beschermen en daartoe samenwerking zoeken met bewonersorganisaties, de Stichting Mobilisation for the Environment (MOB), advocaten, milieufederaties en terrein behorende organisaties.

Onderzoek en rapportage

KNNV Natuurvereniging streeft er met kracht naar om de komende jaren het aantal onderzoeken aanzienlijk te vergroten en de kwaliteit van die onderzoeken te verhogen. Daarmee draagt zij bij aan het vergroten van de hoeveelheid data die nodig is om de kennis over de natuurgebieden en de biodiversiteit in Nederland te vergroten en daarmee de bescherming van deze gebieden en

biodiversiteit in substantiële mate te verbeteren. Alle data zullen in de NDDF worden opgeslagen en verwerkt.

Ook verkennen we de mogelijkheden om in samenwerking met kennisorganisaties op lokaal niveau milieu- en wateronderzoek uit te voeren.

We streven ernaar de komende jaren alle onderzoeksrapporten op een gestandaardiseerde wijze vorm te geven. Ook voor andere werkgebieden zal de validatie van de waarnemingen worden ingevoerd en verbeterd. Daartoe zal bijvoorbeeld nauw worden samengewerkt met de onderscheiden soortorganisaties en relevante data-organisaties zoals SoortenNL, CBS en NDDF.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Natuurbeschermingswet is in deze wet opgegaan. Om natuur en landschap te kunnen beschermen wordt van natuurbeschermers een actieve en anticiperende houding verwacht. Doen we dat niet dan zal de biodiversiteit en daarmee de kwaliteit van de natuur verregaand verslechteren.

We zullen bezien op welke wijze de afdelingen in het nieuwe omgevingsrecht kunnen worden geschoold. Daartoe werken we samen met de milieufederaties, die in landelijk opzicht hierbij het voortouw hebben gekregen.. Sommige afdelingen werken al regionaal samen met terrein behorende organisaties (zoals NM en provinciale landschappen) en milieufederaties om zich in hun regio voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Hun ervaringen kunnen als voorbeeld dienen voor andere afdelingen.

Basiskwaliteit natuur

Het actuele begrip *Basiskwaliteit Natuur* is een concept dat de nadruk legt op het zorgen voor geschikte condities om gewone soorten algemeen te houden.. In de loop van decennia is steeds duidelijker geworden dat veel van die soorten zodanig in verspreiding en aantallen achteruitgaan dat ze op de Rode Lijst terecht komen. Een bekend voorbeeld is de huismus die sluipenderwijs enorm achteruit is gegaan. Een dergelijke ontwikkeling willen we voorkomen. Als je dergelijke ontwikkelingen vroegtijdig signaleert kun je op tijd bijsturen. Vooral voor agrarische en stedelijke natuur is herstel van basiskwaliteit een belangrijke ambitie voor het nieuwe natuurbeleid. Uit 17 soortgroepen planten en dieren zijn inmiddels indicatorsoorten geselecteerd om deze te beoordelen. Daartoe is veel nader onderzoek noodzakelijk. De KNNV wil daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Door haar fijnmazige organisatie van 48 afdelingen kan zij in veel regio's inventarisaties leveren over de actuele stand van deze indicatorsoorten en aanbevelingen doen om daar waar nodig te doen terugkeren.

Zie ook: <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=31654>

BasiskwaliteitDLN.p
df

Scholing

Scholing van leden is wezenlijk om de kwaliteit van ons natuuronderzoek verder te verbeteren. Onder de naam 'KNNV Academie' zullen we bestaande scholingsactiviteiten trachten te bundelen en nieuwe scholing opzetten. Waar mogelijk zullen we dat in samenwerking met anderen doen zoals SoortenNL en afzonderlijke soortorganisaties zoals Sovon (Sovonacademie) en Floron.

2. Versterking organisatie en interne samenwerking

Natuurvereniging KNNV is een omvangrijke organisatie met veel geledingen. Gezien de ambities is het belangrijk dat zowel de landelijke organisatie zelf als de samenwerking met de geledingen wordt versterkt. Ook is het van belang dat de organisatie zichzelf vernieuwt, zich opstelt als een 'lerende organisatie'.

We zullen de komende jaren belangrijke stappen moeten zetten om het functioneren van onze vereniging te verbeteren. Daartoe zullen we:

- Een nieuw mailbeheerssysteem invoeren
- Een nieuwe huisstijl invoeren, passend bij de nieuwe naam van de KNNV
- De content op onze website aanpassen
- De relatie tussen bestuur en landelijke werkgroepen en commissies verbeteren
- Uitgeven van een besturennieuwsbrief en een nieuwsbrief met verenigingsnieuws
- Een handboek maken met formats en procedures
- De soorten lidmaatschap onder de loep nemen en zo nodig aanpassen

Ontmoeting

Elkaar (leren) kennen is een voorwaarde voor goede samenwerking. Daarom zorgen we ervoor dat de bestaande formele bijeenkomsten VV en Beleidsraad aantrekkelijker worden door het aanbieden van een inspirerend inhoudelijk programma en genoeg tijd om elkaar informeel bij te praten.

Daarnaast hebben we regelmatig **regiodagen** (4 per jaar) waarbij ook niet-bestuurders zoals webmasters en ledenadministrateurs elkaar ontmoeten en kennis uitwisselen.

In 2023 hebben we ervaring opgedaan met het organiseren van een **Inspiratiedag**. We hebben alle plantenwerkgroepen, mossen- en korstmossenwerkgroepen en paddenstoelenwerkgroepen bijeen gebracht om met elkaar kennis te maken en ervaringen uit te wisselen over onderzoeksmogelijkheden, het maken van een onderzoeksrapport en het opleiden van eigen vrijwilligers. De bijeenkomst werd georganiseerd door de landelijke KNNV en de soortorganisaties Floron, BLWG en NMV. Deze vorm van samenwerking werd bijzonder enthousiast ontvangen. Voor de komende jaren zullen ook voor andere werkgroepen zoals vogelwerkgroepen en zoogdierwerkgroepen inspiratiedagen worden georganiseerd.

Kleinschalige webinars en andere (digitale of fysieke) ontmoetingen stimuleren verdere ontmoetingen en kennisuitwisseling tussen actieve (kader)leden, ook op thematisch gebied, zoals bijeenkomsten voor redactieleden, vogelwerkgroepen, natuurbeschermingscommissie etc.

Daarnaast zorgen de emailgroepen en whatsappgroepen voor de benodigde schriftelijk ontmoeting.

Netwerkgroepen

Een aantal onderwerpen gaat niet pur sang over de 3 hiervoor genoemde natuurdoelen, maar betreffen meer de organisatie erom heen. Daarbij valt te denken aan communicatie, ledenwerving, financiën, donateurs en partnersamenwerking. Het zou van een toegevoegde waarde zijn als er landelijke netwerkgroepen worden gevormd die zich over een specifiek onderwerp buigen en plannen en uitvoering over deze onderwerpen oppakken.

Deskundige vrijwilligers landelijk niveau

Om de lokale afdelingen en landelijke werkgroepen nog beter te kunnen helpen, creëren we thematische coachingsgroepjes, naar het voorbeeld van de webcoaches. De webcoaches (zelf ook webmaster van hun afdeling) helpen de geleidingen met de website. Dit kunnen we uitbreiden naar andere thema's zoals ledenadministratie, tijdschriften en nieuwsbrieven, maar ook inhoudelijke groepen rondom thema's als natuurbescherming.

Gewesten

De gewesten spelen op dit moment nog een vrij bescheiden rol bij het gezamenlijk ontplooiën van activiteiten, bijvoorbeeld in de richting van rijk en provincie. Ook bij voorlichtingsprojecten zou een gezamenlijk optreden voor de hand kunnen liggen. Bezien wordt op welke wijze de rol van de gewesten kan worden verbeterd.

Formatie landelijk bureau

Door nadrukkelijk in te zetten op externe projectfinanciering, willen we de formatie van ons bureau uitbreiden. Deze uitbreiding is een belangrijke voorwaarde voor het kunnen realiseren van een aantal voornemens in dit meerjarenbeleidsplan.

3. Aantrekken van externe financiering

Inkomsten

De landelijke organisatie wordt voornamelijk gefinancierd uit de afdrachten van de afdelingen. Giften en schenkingen, lidmaatschapsgelden van algemene leden, inkomsten uit de digitale tweedehands boekwinkel en enkele incidentele inkomstenbronnen completeren deze inkomsten.

Deze constructie is kwetsbaar. Uit de hoek van de afdelingen komt met regelmaat de klacht dat de afdrachten te hoog zijn. Voor de landelijke organisatie is deze situatie er een die noodzakelijke andere activiteiten nagenoeg onmogelijk maakt. Dat raakt de relevantie van de KNNV. Het maakt extra (andere) bronnen van financiering meer dan nodig.

Externe financiering

Die extra middelen kunnen uit verschillende bronnen afkomstig zijn. Een aantal mogelijkheden passeert hieronder de revue.

Zij kunnen allereerst voortvloeien uit het project Groene Bondgenoten van o.a. Vogelbescherming en de Vlinderstichting. De eerste stappen zijn daartoe inmiddels gezet. Dat zou een extra omzet van 10.000-en euro's kunnen genereren.

Een andere bron van inkomsten zou het organiseren van kennisdagen met andere werkgroepen en Soortenorganisaties kunnen zijn en deze dagen daarna verder uit te bouwen. In 2023 is een eerste inspiratiedag ten behoeve van plantenwerkgroepen, mossenwerkgroepen en paddenstoelenwerkgroepen georganiseerd. Dat heeft eenmalige additionele middelen voor de KNNV opgeleverd. Ook wordt de KNNV betaald voor het project *Invasieve Exoten* van RAVON.

Een recent voorbeeld is ook de isolatieproblematiek bij woningen na de uitspraak van de Raad van State d.d. 2 augustus 2023. Een kennis-uitwisseling-dag tussen zoogdierwerkgroepen en de Zoogdierverseniging over de rol van onze werkgroepen bij het doen van vleermuizenonderzoek in relatie tot de verduurzamingsprojecten van gemeenten en woningbouwcorporaties zou interessante mogelijkheden kunnen bieden. Een inspiratiedag voor (de 31) vogelwerkgroepen en Sovon/Vogelbescherming wordt in juni 2024 georganiseerd. Ook dat levert additionele financiële middelen op. Deze en andere opties zullen in de komende jaren verder worden uitgewerkt.

Uit een grote hoeveelheid fondsen zijn evenzeer additionele inkomsten te verwerven, denk aan bijvoorbeeld het Cultuurfonds, Hugo de Vriesfonds, Jaap van Duinfonds, Postcodeloterij, waterschappen, Volkskracht, etc.

Daarnaast zou Natuurvereniging KNNV inkomsten uit sponsoring kunnen verwerven. Daartoe zijn verkennende gesprekken met enkele bedrijven gestart. In 2024 komt daar meer duidelijkheid over.

Onderzocht zal ook worden of het mogelijk is onze inkomsten te vergroten door de 'Vrienden van de KNNV' op te richten. In dat verband kan worden gedacht aan bedrijven en organisaties die onze activiteiten een warm hart toe dragen, bijvoorbeeld door ons te steunen bij concrete projecten en/of aankopen van materiaal. Als tegenprestatie zouden we werknemers van deze instellingen mee op excursie kunnen nemen en/of een lezing kunnen aanbieden.

De tweedehands boekwinkel wordt voortgezet en waar nodig ondersteund om zich verder te ontwikkelen. Aandachtspunt is de formele inbedding van de boekwinkel in de KNNV-organisatie.

Voor bijzondere projecten worden vormen van crowdfunding overwogen. Een nadere verkenning van deze mogelijkheid wordt uitgevoerd.

Indicatieve begroting 2024-2028

De komende vijf jaar zal de formatie van de landelijke organisatie met in totaal 3 fte worden uitgebreid. Deze groei zal uit het eigen vermogen dan wel uit projecten worden gefinancierd. Er wordt naar gestreefd het aantal leden jaarlijks met gemiddeld 250 leden uit te breiden en de inkomsten ook via sponsering te vergroten.

De samenwerking met landelijke soortorganisaties en andere natuurorganisaties zal worden geïntensiveerd. Het aantal onderzoeken zal substantieel worden verhoogd. Ook dat kan leiden tot additionele inkomsten. Daartoe zullen ook gerichte cursussen worden aangeboden, onder meer door de oprichting van de KNNV Academie.

De landelijke organisatie zal ook weer een eigen huisvesting krijgen. Dat maakt de zichtbaarheid van onze vereniging groter en komt de professionaliteit van de organisatie ten goede.

Veel middelen zullen worden besteed aan het verbeteren van de public relations. Natura zal worden omgevormd tot een toonaangevend blad in de wereld van natuur en landschap.

Het is alleen op die wijze mogelijk de KNNV Natuurvereniging weer op de kaart te zetten en een belangrijke rol in de natuur – en landschapsbescherming te laten spelen. De onderstaande (indicatieve) begroting voorziet daarin.

KOSTEN	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Resultaat 2023	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
				2024	2025	2026	2027
Personeelskosten	89.186	102.419	117.049	146.950	175.000	225.000	275.000
PZ kosten NJN				25.000	25.000	25.000	
Diverse kosten	40.721	28.315	23.705	18.610	15.000	15.000	15.000
Iedenadministratie	2.963	6.051	6.625	7.000	7.000	6.500	7.000
Indirecte kosten	9.963	6.132	6.300	8.000	8.500	9.000	9.000
Kantoorkosten	22.858	21.999	22.500	20.500	23.500	25.000	26.000
Natura	47.341	49.396	53.629	60.000	55.000	56.000	57.000
KNNV Academie				10.000	10.000	10.000	10.000
Huisvesting					10.000	10.000	10.000
Bankkosten	1.035	1.380	1.500	1.635	1.500	1.500	1.500
Totaal	214.067	215.692	231.308	297.695	330.500	383.000	410.500
BATEN							
Afdrachten	155.597	160.288	168.074	184.881	188.000	194.000	200.000
Afdr. Extra 250 p.j.				6.000	6.000	6.000	6.000
Algemene leden	9.747	9.836	9.299	10.229	11.000	11.500	12.000
Abonnementen Natura	3.299	3.046	2.906	3.197	3.500	3.500	3.500
Schenken en giften	10.700	6.500	9.000	2.000	6.000	6.000	6.000
Rente			1.148	1.250			
Exotenproject	2.372	2.372	2.372	2.500	2.500	2.500	2.500
Inspiratiedagen			4.000	8.000	12.000	16.000	20.000
Netto resultaat boekenverkoop	4.601	4.956	6.765	3.400	4.200	5.000	6.700
NJN project				25.000	25.000	25.000	-----
Andere projecten			2.996	42.000	75.000	150.000	200.000
Sponsoring				p.m.	10.000	15.000	20.000
Totaal	186.316	186.998	206.560	288.457	343.200	434.500	476.700
Resultaat	-27.751	-28.694	-24.748	-9.238	12.700	51.500	66.200

De afdelingen

De afdelingen worden de komende jaren gestimuleerd om eigen additionele inkomsten te genereren. Zij kunnen extra inkomsten verwerven door projecten op te zetten die via fondsen, subsidies en giften kunnen worden gerealiseerd. Het tegen een vergoeding verrichten van natuuronderzoeken (vogels, planten, insecten etc.) voor terrein beherende organisaties, overheden en andere instellingen is eveneens een reële mogelijkheid. Sommige afdelingen genereren die inkomsten nu al. Ons landelijk bureau kan dergelijke ontwikkelingen/mogelijkheden begeleiden en faciliteren.

Verder kunnen inkomsten uit cursussen en opleidingen tot een combinatie van ledengroei en extra inkomsten leiden. Door tegen betaling cursussen aan te bieden worden extra inkomsten gegenereerd, die tegelijkertijd ook nieuwe leden met zich mee kunnen brengen. Verschillende afdelingen hebben daar al langere tijd goede ervaringen mee opgedaan.

Belangrijke inkomstenbron kan ook gelegen zijn de fondsen die zijn voorgeschreven bij de grote hoeveelheid grotere en kleinere windparken die de komende jaren aan de orde zullen zijn. Door actief in te spreken bij de windprojecten (maar ook andere duurzaamheidsprojecten zoals zonneparken en aardwarmteprojecten) kunnen in het verlengde daarvan voorstellen worden gedaan om na de eventuele bouw van turbines om de effecten daarvan te inventariseren, waarbij verschillende soorten van vergoeding aan de orde kunnen komen. Bij elk windpark geldt bovendien de verplichting voor exploitanten financiële middelen in omgevingsfondsen te storten. Vaak gebeurt dat voor de levensduur van de parken en dienen te gelden in de desbetreffende regio's te worden besteed. Ook hier liggen goede kansen voor afdelingen.

Op termijn kan dat leiden tot een stabielere financiële situatie, en een andere verhouding tot de landelijke afdrachten.

We vragen de afdelingen om voortaan, in overeenstemming met de statuten van de KNNV, jaarlijks ons te informeren over hun financiële positie, door inzending van de jaarrekening en jaarbegroting.

4. Bekendheid en relevantie

Bekendheid

Natuurvereniging KNNV, zowel landelijk als lokaal, presenteert zich nu op uiterst bescheiden wijze. Er is sprake van "calimero-gedrag". Dit uit zich o.a. door weinig communicatie met de buitenwereld. Dat komt het profiel van onze organisatie niet ten goede.

Communicatie- en participatieplan

In maart 2023 is het communicatie- en participatieplan besproken met de Beleidsraad. Dat is nu nog een plan op hoofdlijnen. In dat plan besteedden we aandacht aan:

- Het profiel/de profielen van de KNNV-er
- Algemene boodschap en boodschap per doelstelling
- Activiteiten
- De toon
- Stappenplan per activiteit

De komende jaren willen we het volgende doen:

Sociale media

Om meer jongeren aan te trekken is het essentieel dat we (landelijk en lokaal) meer gebruik maken van sociale media. Zo worden we ook zichtbaarder bij relevante organisaties als gemeenteraad, terreinbeheerders etc. etc. We zullen kaderleden opleiden om goed van sociale media gebruik te kunnen maken.

Natura en lokale tijdschriften

Met de redactie van Natura zullen we dit tijdschrift meer toonaangevend maken. Het wordt, meer dan nu, een toonaangevend natuurtijdschrift met artikelen van wetenschappelijk/professioneel niveau dat ook voor leken interessant is om te lezen.

De functie van Natura als verspreider van verenigingsnieuws wordt afgebouwd. Daarvoor in de plaats bouwen we de bestaande mailnieuwsbrief uit.

Lokale tijdschriften van KNNV-afdelingen zijn specifiek gericht op de eigen leden en natuur van de streek en zijn daarom aanvullend aan Natura. Om de kwaliteit te verhogen, wordt een groepje met coaches gevormd, die anderen kunnen begeleiden, bijvoorbeeld bij het gebruik van Editoo, waarin tijdschriften opgemaakt en gedrukt kunnen worden.

Een relevante natuurorganisatie

Natuurvereniging KNNV kan, dankzij de kennis die zij in huis heeft een natuurorganisatie zijn die impact heeft, zowel lokaal als landelijk. Die impact kent vele vormen, zoals door leveren van natuurdata in landelijke databases, door lokale beleidsbeïnvloeding, door kleinschalig natuurbeheer door communicatie over (staat van) de natuur. We zijn aanspreekpunt voor - en soms ook partner van – instanties op lokaal en landelijk niveau.

www.natuurtijdschriften.nl

We zijn een samenwerkingsverband aangegaan met Naturalis om de in Natura verschenen artikelen op de landelijke website www.natuurtijdschriften.nl te publiceren. Met die website wordt beoogd een grote goed doorzoekbare database van artikelen in natuurtijdschriften voor een groot publiek toegankelijk te maken. Voor veel (wetenschappelijk) onderzoek wordt er ook gebruik van gemaakt.

Per maand maken 35.000 bezoekers er gebruik van. De site bevat 90.000 artikelen over de Nederlandse natuur. Circa 40 organisaties publiceren op dit platform. Over de periode 2004-2016 zijn inmiddels 515 artikelen uit Natura gepubliceerd. De komende jaren beogen we alle artikelen uit Natura te publiceren. Ook op die manier kunnen we een grotere rol spelen in de verspreiding van artikelen over natuurgebieden, onderzoeken en specifieke soorten of soortgroepen.

Ook voor de afdelingen is het mogelijk een samenwerking met Naturalis aan te gaan en de in hun tijdschriften verschenen artikelen een breder platform te geven.

Bevorderd wordt dat afdelingen hun eigen onderzoeksrapporten op www.natuurtijdschriften.nl publiceren. Op die wijze dragen wij bij aan een grotere verspreiding van de door ons vergaarde kennis.

Week van de Biodiversiteit

De Week van de Biodiversiteit is onze meest belangrijke campagne die elk jaar eind mei plaatsvindt. In die week organiseren we tal van activiteiten rondom natuurstudie, natuureducatie

en natuurbescherming die we landelijk promoten. Doel is om mensen kennis te laten maken met de natuur in de buurt en met de KNNV. Het is ook een goed moment om urgentie te kweken over biodiversiteitsverlies en handvatten te bieden voor natuurherstel.

Gezien de reikwijdte van het onderwerp, biedt deze week uitstekende mogelijkheden tot samenwerking met andere organisaties, waarbij onze inzet is dat wij daarbij een leidende positie behouden.

Natuurvereniging KNNV bestaat in 2026 125 jaar

De KNNV is opgericht op 27 december 1901 en daarmee een van de oudste natuurorganisaties in Nederland. We organiseren dan ook in 2026 een serie jubileumactiviteiten. Een werkgroep zal in 2024 van start gaan en samen met afdelingen vorm gaan geven aan ons jubileum.

Andere gezamenlijke publieksactiviteiten

Naast de Week van de Biodiversiteit kunnen we relatief gemakkelijk gemeenschappelijke activiteiten organiseren verspreid door het jaar heen. Hiervoor kunnen we dan ook landelijke 'reclame' maken.

1. Eigen activiteiten

We organiseren in een specifieke periode dezelfde type activiteiten, waarvoor we in één keer reclame kunnen maken (betaald en onbetaald), bijvoorbeeld paddenstoelencursussen in de herfst, of plantenexcursies in de lente. Bevriende organisaties (zoals Floron of de Mycologische Vereniging) zullen dan communicatiepartner kunnen worden en helpen bij de communicatie. Hiervoor is al budget gereserveerd tijdens de VV van 2023.

Een andere optie zou kunnen zijn om bij start van het studiejaar van nieuwe eerstejaars biologie en aanverwante studies hen te informeren over Natuurvereniging KNNV.

2. Meedoen aan activiteiten van anderen

Door onze integraliteit kunnen we relatief gemakkelijk meeliften met activiteiten van andere organisaties die veel communicatie-power hebben door in de relevante periode bijpassende activiteiten in te plannen op lokaal niveau. Denk aan de Landelijke Natuurwerkdag, Bodemdierendagen, de Nationale Vogelweek etc. Het kost ons weinig energie en spelen ons daarmee ook in de kaart bij deze organisaties.

Pers

De pers weet ons vanwege onze onzichtbaarheid niet goed te vinden. Dat moet veranderen. Landelijk gaan we een relevante perslijst opbouwen en zorgen voor relevante persberichten. Ook

afdelingen kunnen dit doen, geholpen door 'communicatiecoaches'. Afdelingen kunnen helpen om relevant nieuws door te geven aan ons landelijk bureau. Sommige afdelingen hebben al een eigen YouTube kanaal. Zo'n initiatief verdient navolging.

5. Aantal leden en participatie

We willen dat de komende jaren het aantal leden van Natuurvereniging KNNV substantieel groeit. We zetten in op een groei van 1250 leden, te bereiken in 2028. In 2028 zou daarmee het ledenaantal naar 9250 moeten zijn gestegen.

Activatie en verjonging

Het hebben van veel leden is fijn, maar nog beter zijn veel actieve leden. Op dit moment weten we niet exact hoeveel leden actief zijn, we schatten 10-20%..

Onze indruk is dat het ledenbestand van Natuurvereniging KNNV vergrijsst. Dat geeft in een aantal afdelingen problemen bij het voorzien in noodzakelijke functies. Naast toename van het aantal leden is daarom ook nodig dat jongere mensen lid worden en taken op zich nemen. Samen met de NJN zijn we inmiddels een project gestart om een meer jongeren te bereiken. We zullen de VV voorstellen de reglementaire omschrijving van het jeugdlidmaatschap aan te passen.

6. Externe samenwerking

Natuurvereniging KNNV is nu een organisatie zonder grote financiële middelen. Om onze ambities te kunnen realiseren is samenwerking met andere organisaties essentieel.

Landelijke samenwerking

Landelijke samenwerking kan zich uiten op verschillende wijze:

- Communicatieve samenwerking
- Gezamenlijke projecten
- Gezamenlijke facilitering van onze geledingen
- Advisering
- Gezamenlijke lobby

Onze landelijke samenwerking richt zich in de eerste plaats op verwante landelijke natuurorganisaties die net als wij veel actieve leden/vrijwilligers hebben of deze faciliteren. Dit zijn SoortenNL (met alle organisaties die daar bij horen, zoals Floron), IVN Natuureducatie en LandschappenNL, IUCN en de natuur- en milieufederaties.

In de tweede plaats zijn daar de grote terreinbeheerders waar onze lokale groepen actief zijn: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Federatie Particulier Grondbezit en wederom LandschappenNL. De positie van vrijwilligers is in maatschappelijk opzicht aan ingrijpende veranderingen onderhevig. Citizen science staat in het brandpunt van de belangstelling. Anderzijds zien sommige terrein beherende organisaties de KNNV als concurrent en stellen zij (NM, SBB) beperkingen aan de

mogelijkheden voor onze leden om hun terreinen in excursieverband te bezoeken en hun natuurterreinen te inventariseren. Dat laatste wordt vooral ingegeven door de grote toestroom van recreanten in deze gebieden, welke de natuurwaarden aantasten. De KNNV zal met kracht op deze kantelende verhoudingen inspelen.

Van belang is dat er een evenwicht ontstaat tussen 'halen en brengen'. De indruk is nu dat KNNV-afdelingen vooral heel veel 'brengen' (in de vorm van natuurdata, landschapsbeheer etc.), maar nog weinig 'halen', in de vorm van waardering, inhoudelijke facilitering of financiële steun.

SoortenNL verdient speciale aandacht omdat deze organisatie inhoudelijk het meest bij ons aansluit. Van onze 250 lokale werkgroepen zijn er ca 200 gericht op soortgroepen planten, insecten en vogels. Enkele KNNV-groepen zijn (ook) een werkgroep van een SoortenNL-lidorganisatie. SoortenNL is een krachtige organisatie. We zullen daarom nagaan hoe wij onze band met SoortenNL verder kunnen versterken.

Daarnaast zijn er (koepels van) overheidsorganisaties zoals Rijkswaterstaat, VNG, Bij12, Ministerie van LNV, Unie van Waterschappen en NDFP waarvoor onze afdelingen direct of indirect actief zijn, zoals het verzamelen van natuurdata. Samenwerking met hen zal wat meer op afstand zijn in de vorm van financiering van projecten of lobby van onze kant.

Lokale samenwerking

Samenwerking van de afdeling met andere partijen wordt gestimuleerd. Dat betekent niet dat lokale afdelingen totaal anders gaan werken, maar vooral dat onze afdelingen, lokale IVN-groepen, soortgerichte groepen, burgerinitiatieven etc. elkaar opzoeken, elkaars kracht ontdekken en elkaar helpen en aanvullen. De tellers, herstellende, vertellers en bellers vormen dan een samenwerkingsverband dat sterker is dan alle losse onderdelen afzonderlijk. Hoe dat concreet uitpakt, zal van plek tot plek verschillen.

Zo'n samenwerkingsverband is alleen al heel hard nodig vanwege de Omgevingswet die in 2024 van kracht is geworden, waardoor elke gemeente een Omgevingsvisie en Omgevingsplan moet maken. Van lokale groene organisaties wordt verwacht hierin actief te anticiperen. Gebeurt dat niet, dan heeft dit consequenties voor de kwaliteit van de natuur.

Daarnaast kunnen lokale afdelingen meer impact maken door intensiever samen te werken met terreinbeheerders, agrariërs, gemeenten, woningbouwverenigingen, bouwbedrijven, etc. Door gegevens te leveren, natuurbeheer, natuureducatie, maar ook met beleidsadvies bij te dragen aan een natuurinclusieve omgeving.

Veel meer aandacht verdient het tot stand brengen van samenwerking met de provincies, nota bene de centrale overheidsinstantie als het gaat om natuurbeleid. Sommige afdelingen spelen bijvoorbeeld een rol in het NPLG beleid van de provincies, waar de komende jaren enorm belangrijke beslissingen worden genomen als het gaat om de toekomst van natuur en landschap maar ook om zaken als waterkwaliteit, recreatie en landbouw. In het verlengde daarvan is het zeer van belang om met name in landelijk opzicht banden met het ministerie van LNV te ontwikkelen. Vanuit dit ministerie wordt ook het idee van de basiskwaliteit natuur uitgerold. Daar mag Natuurvereniging KNNV niet bij ontbreken.

Natuurvereniging KNNV participeert in het landelijke project *Groene Bondgenoten*. De in dit project deelnemende organisaties hebben gezamenlijk een grote achterban. Dit meerjarenproject beoogt o.a. het ontwikkelen van trainingen en een uitrol van methodieken waarmee vrijwilligers relatief

eenvoudig het niveau van biodiversiteit in de eigen omgeving kunnen bepalen. Ook doen vrijwilligers kennis op over lokale lobby en effectieve samenwerking.

BIJLAGEN

Landelijke organisatie van Natuurvereniging KNNV

Landelijk Bestuur

Theo Briggeman, voorzitter
Gerard Nijssen, secretaris
Willem-Jan Hoeffnagel, penningmeester
Paulus Kusters, lid
Martin Camphuijsen, lid
Johannes Nieboer, lid

Landelijk bureau

Ingeborg Schreuder, bureau-coördinator
Wanne Roetemeijer, beleidsmedewerker
Yvonne Verschuren, ledenadministratie

Beleidsraad

Huub Löffler, voorzitter
Rico Bongaarts, secretaris

KNNV Uitgeverij

Nicole van Hoorn, directeur

Redactie Tijdschrift Natura

Koen Moons, hoofdredactie
Stan Verhaag, eindredactie
Bea Koetsier, Baudewijn Odé,
Wanne Roetemeijer, Ingeborg Schreuder,
Herman Verschuren

Werkgroep 125-jarig bestaan KNNV

Theo Briggeman
Anneloes ter Horst
Anna Kreffer
Theo Muusse
Ingeborg Schreuder

Algemene Reiscommissie

Tineke Hirschler, voorzitter
Louis Dederen

Herman Sieben Algemene Kampeercommissie

Voorzitter, vacature
Ingrid Martin secretaris
Yolande Holthuijzen, penningmeester

Landelijke Insectenwerkgroep

Geert van Poelgeest, voorzitter
Anna Kreffer, secretaris

Werkgroep Europese Orchideeën (WEO)

Joop ten Dam, voorzitter
Janine Mariën, secretaris
Henk Cornelissen, penningmeester

Strandwerkgemeenschap (SWG)

Peter Huwae, voorzitter
Wim de Groen, penningmeester
Frank Perk, redacteur

Moeraswerkgroep

Janny Resoort, webmaster
Kees Dekker, secretaraat

Werkgroep Geologie en Landschap (WGL)

Voorzitter: vacature
Peter Eldering, secretaris
Riëtte Voorhaar, penningmeester

Tweedehands boekenshop

Angela Dezijn
Jos Huijzer
Johan Moerbeek

Afdelingen van **Natuurvereniging KNNV**

1. Alkmaar- Den Helder
2. Amersfoort
3. Amsterdam
4. Apeldoorn
5. Arnhem
6. Assen
7. Bevelanden
8. Bollenstreek
9. Breda
10. Deventer
11. Doetinchem
12. Fryslan
13. Drechtsteden
14. Eindhoven
15. Enschede
16. Epe-Heerde
17. Gooi
18. Gouda
19. Groningen
20. Haarlem
21. Hollandse Delta
22. Hoorn/West Friesland
23. IJssel en Lek
24. Leiden
25. Lelystad
26. Natuurlijk Delfland
27. Natuurlijk Rotterdam
28. Nijmegen
29. Noordwest Veluwe
30. Noordwesthoek
31. Oost Achterhoek
32. Rosendaal
33. Rotterdam (oud)

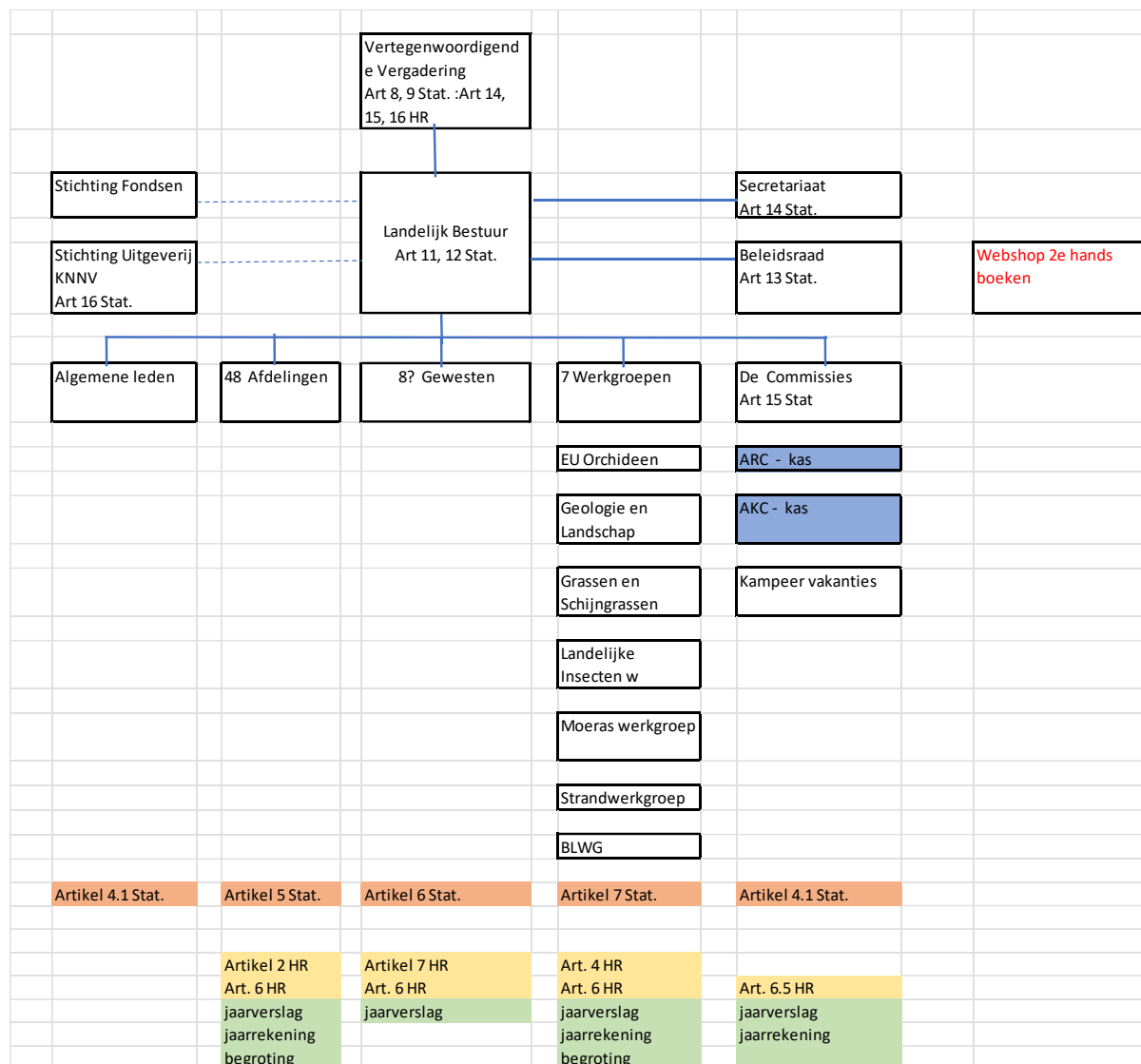
- 34. 's Gravenhage
- 35. Woerden (Stichts-Hollandse Polderland)
- 36. Tilburg
- 37. Twenthe (Almelo)
- 38. Utrecht
- 39. Vriezenveen
- 40. Wageningen e.o.

- 41. Walcheren
- 42. Waterweg Noord
- 43. Zaanstreek
- 44. Zeist-Heuvelrug-Kromme Rijn
- 45. Zoetermeer
- 46. Zwolle
- 47. Algemene Leden (ongebonden)

Overzicht soorten en aantal werkgroepen van KNNV-afdelingen

Soort	Aantal
Planten	53
Insecten	37
Vogels	31
Paddenstoelen	31
Vissen, Amfibiën, Reptielen	13
Zoogdieren	8
Strand-en Waterleven	9
Integrale inventarisaties	9
Geologie, bodem, water en landschap	4
Natuurbeheer	18
Beleid	8
Tuinambassadeurs	1
Excursiewerkgroep	11
Fotografie	10
Wandelroutes	2
Educatie&lezingen	4
Afval	1
Totaal	250

Organigram Natuurvereniging KNNV

Noot: de Stichting Fondsen is per 31 december 2023 ontbonden. In 2024 zal een Commissie Fondsen worden ingesteld. De BLWG is per 1 januari 2024 geen werkgroep van de KNNV meer.